

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
ТАВРІЙСЬКИЙ ДЕРЖАВНИЙ АГРОТЕХНОЛОГІЧНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
ІМЕНІ ДМИТРА МОТОРНОГО
ФАКУЛЬТЕТ ЕКОНОМІКИ ТА БІЗНЕСУ

Кафедра фінансів, обліку та оподаткування

МЕТОДИЧНІ ВКАЗІВКИ ДЛЯ ПРОХОДЖЕННЯ ВИРОБНИЧОЇ ПРАКТИКИ

«Фінанси, банківська справа та страхування»

для здобувачів ступеня вищої освіти «Магістр»

спеціальності 072 «Фінанси, банківська справа та страхування»

**Мелітополь
2023**

Методичні вказівки для проходження виробничої практики «Фінанси, банківська справа та страхування» для здобувачів ступеня вищої освіти «Магістр» спеціальності 072 «Фінанси, банківська справа та страхування». Таврійський державний агротехнологічний університет імені Дмитра Моторного, 2023. – 72 с.

Розробники: д.е.н., проф. Яцух О.О., д.е.н., проф. Трачова Д. М., д.е.н., проф. Трусова Н.В., к.е.н, доц. Цап В.Д., к.е.н, доц. Косторной С.В., к.е.н., доц. Чкан І.О., к.е.н, доц. Демчук О.М., к.е.н., доц. Костякова А.А., к.е.н, доц. Сахно Л.А., к.е.н., доц. Кучеркова С.О., к.е.н., доц. Голуб Н.О., ст. викл. Дмитров М.І., ст. викл. Мешкова О.В.

Рецензент(и): д.е.н., проф. зав. кафедри «Фінанси» Харківського національного економічного університету ім. С. Кузнеця Журавльова І.В. керівник регіонального офісу в м. Мелітополь ПрАТ «СК «ПЗУ Україна» Гагарін О.В.

Розглянуто та рекомендовано до друку на засіданні кафедри «Фінанси, облік і оподаткування»

Протокол № __ від _____ 2023 року

Завідувач кафедри фінансів, обліку та оподаткування
професор _____ О.О. Яцух

Схвалено методичною комісією факультету економіки та бізнесу для здобувачів ступеня вищої освіти «Магістр» спеціальності 072 «Фінанси, банківська справа та страхування»

Протокол № __ від _____ 2023 року

Голова, доцент _____ А.А. Костякова

ЗМІСТ

ВСТУП	4
1. ОСНОВНІ ПОЛОЖЕННЯ ТА ВИМОГИ ДО ВИРОБНИЧОЇ ПРАКТИКИ	5
2. МІСЦЕ ПРОВЕДЕННЯ ПРАКТИКИ	7
3. ЗМІСТ ПРАКТИКИ	8
4. ІНДИВІДУАЛЬНІ ЗАВДАННЯ НА ПРАКТИКУ	9
СПИСОК РЕКОМЕНДОВАНОЇ ЛІТЕРАТУРИ	63

ВСТУП

Організація виробничої практики здійснюється згідно з Положенням про професійно-практичну підготовку студентів вищих навчальних закладів № 93 від 8.04.1995р., Положення про проведення практик студентів ТДАТУ від 12.10.2016р., а також відповідно до кваліфікаційних характеристик спеціальності.

Підставою для проходження практики є наказ ректора. Виробнича практика проводиться у терміни, передбачені навчальним планом. Тривалість виробничої практики відповідно до навчального плану підготовки здобувачів ступеня вищої освіти «Магістр» зі спеціальності 072 «Фінанси, банківська справа та страхування» складає 6 тижнів.

Метою проходження студентами виробничої практики є набуття практичних умінь і навичок, закріплення універсальних і професійних компетенцій, набутих ними в процесі вивчення дисциплін «Фінансовий менеджмент», «Страховий менеджмент», «Банківський менеджмент», «Управління фінансовою санацією та банкрутством підприємств». Така підготовка забезпечується індивідуальним підходом до вибору завдання на виробничу практику, ретельному підбору матеріалу для підготовки звіту з урахуванням рівня теоретичних знань і практичного досвіду студента, виконання ним окремих доручень керівників практики.

Методичні вказівки для проходження виробничої практики з фінансів, банківської справи та страхування – основний організаційно-методичний документ, що регламентує діяльність студентів і керівників практики від закладу вищої освіти і бази практики. Вона надається кожному студентові перед початком практики.

1. ОСНОВНІ ПОЛОЖЕННЯ ТА ВИМОГИ ДО ВИРОБНИЧОЇ ПРАКТИКИ

Виробнича практика є невід'ємною складовою навчального процесу підготовки магістрів зі спеціальності «Фінанси, банківська справа та страхування» і важливим етапом здобуття ними повної вищої освіти. Її проведення спрямоване на поглиблення і закріплення знань, отриманих під час теоретичного навчання в університеті, а також формування практичних навичок наукового дослідження на підприємствах, в організаціях та фінансових установах.

В результаті проходження практики студент повинен:

знати:

- цілі та критерії професійної діяльності;
- пріоритети в системі фінансових відносин на мікро і макрорівні;
- основні принципи фінансового менеджменту на підприємстві;
- механізм проведення фінансових розрахунків;
- інструменти фінансового управління підприємств та організацій;
- комплекс показників та методика оцінки фінансового стану об'єкту та його фінансової діяльності;

вміти:

- збирати і досліджувати фінансову звітність об'єкта дослідження;
- аналізувати фінансовий стан підприємств, організацій та установ;
- простежувати вплив чинників зовнішнього і внутрішнього середовища на основні фінансово-економічні результати діяльності підприємств, організацій та установ та їх фінансовий стан;
- швидко збирати та аналізувати інформацію для прийняття управлінських рішень;
- розраховувати і аналізувати фінансово-економічні показники діяльності, визначати основні напрями вдосконалення фінансово-кредитної системи і

механізму її функціонування;

- показати вміння виконувати планово-економічну роботу на підприємстві, в організації та установі;
- приймати управлінські рішення і розробляти комплекс заходів щодо підвищення ефективності фінансово-економічних операцій;
- проводити наукові дослідження з профілю обраної теми дипломної магістерської роботи;
- розробляти та запроваджувати напрями удосконалення діяльності підприємства, організації чи установи.

Набути навичок з управління фінансами суб'єктів господарювання, організації фінансів підприємств, установ, організацій і галузей, обліково-аналітичної діяльності, планування та контролю фінансів підприємств, установ, організацій і галузей, а також навичок науково-дослідної та методичної роботи.

Метою виробничої практики є оволодіння студентами сучасними методами і формами організації праці в галузі їх майбутньої професії, формування у них, на базі одержаних у закладі освіти знань, професійних умінь і навичок для прийняття самостійних рішень під час конкретної роботи в реальних ринкових умовах, виховання вміння систематично поновлювати свої знання та творчо їх застосовувати в практичній діяльності.

Виробничу практику студенти виконують відповідно до робочої програми, що затверджується у встановленому порядку.

Керівництво практикою здійснюється кафедрою фінансів, обліку та оподаткування разом з провідними спеціалістами з підприємств, організацій й установ, що є базами практики. Вони виділяють своїх керівників, що курирують роботу студентів протягом усієї практики.

Перед початком практики керівник від кафедри проводить збори студентів, на яких кожному з них видає щоденник практики, направлення на практику й індивідуальне завдання. Останнє складається відповідно до бази практики і містить вказівки на обсяг виконуваних робіт і форму звітності.

Протягом практики керівник від кафедри епізодично відвідує підприємства-бази практики, контролюючи роботу студентів на місцях. Зокрема, він перевіряє ведення щоденника, у який студент записує результати проведеної роботи, обговорює з ним добірку матеріалу для його звіту і т.д.

Поточне керівництво роботою здобувачів під час практики покладено на керівників від університету та провідних спеціалістів від бази практики.

На практику здобувач оформляється у встановленому на підприємстві (організації, установі) порядку, робить відповідну відмітку в щоденнику і, починаючи з першого ж дня, підкоряється діючим на підприємстві правилам внутрішнього розпорядку. Це припускає обов'язкове виконання не тільки режиму роботи підприємства (організації, установі), але і діючих на ньому правил охорони праці та ін. Крім того, студент зобов'язаний періодично звітувати про здійснену роботу перед керівником від кафедри.

У ході практики студенти, насамперед, повинні приділити увагу базовому комплексові питань підготовки фахівця. Зокрема:

- поглиблення і закріплення теоретичних знань з досліджуваної проблеми;
- опрацювання законодавчих актів, інструкції та положень, що регламентують діяльність підприємства, установи, організації;
- економіко-організаційна структура підприємства, установи, організації;
- спеціалізація, розміри, напрями діяльності та її ефективність на підприємстві, установи, організації;
- дослідження фінансової звітності підприємства, установи, організації, порядку її складання та подання;
- аналіз і оцінка фінансового стану підприємства за допомогою комплексу показників;
- аналіз і оцінка фінансових результатів діяльності підприємства установи, організації за допомогою комплексу показників;
- придбання практичних навичок, знань і умінь за фахом і т.п.

Одночасно з перерахованим колом задач студент вирішує найближчу

конкретну задачу, поставлену керівником: зібрати практичний матеріал, виконати огляд літературних джерел і (при можливості) підготувати по виконаній роботі доповідь на практичну конференцію або статтю (тезу) в науковий журнал (збірник тез).

2. МІСЦЕ ПРОВЕДЕННЯ ПРАКТИКИ

Практика може проводитися в різних організаціях:

- на підприємствах різних галузей і сфер діяльності, різних форм власності, які займаються господарчою діяльністю;
- в фінансових установах: комерційних банках, страхових компаніях, недержавних пенсійних фондах, кредитних спілках та ін.;
- в державних установах: фінансових управліннях, податкових адміністраціях, державному пенсійному фонді, державному казначействі та ін.
- у бюджетних організаціях: лікарнях, закладах освіти та ін.

На весь час проходження практики на підприємствах, в установах та організаціях, за здобувачами закріплюється ведучий фінансовий працівник, що безпосередньо курирує роботу здобувача, навчаючи його основам фінансової діяльності.

3. ЗМІСТ ПРАКТИКИ

Зміст практики визначається її метою і задачами.

Отримана до початку практики теоретична підготовка студента дозволяє йому:

- ознайомитися з установчими документами підприємства, установи, організації та зробити висновки з особливостей заснування, функціонування підприємства, установи та організації
- вивчити структуру управління у масштабі підприємства, установи та

організації та відділів, ознайомитися з правами й обов'язками керівників підрозділів;

- ознайомитися з показниками, що характеризують фінансову діяльність підприємства, установи та організації, з системою фінансового менеджменту;

- дослідити стан фінансових взаємовідносин з державою, з іншими підприємствами і організаціями та установами;

- виконати інформаційний пошук і підібрати необхідний матеріал для написання магістерської роботи.

Конкретний зміст практичної діяльності кожного студента визначають його керівники, видаючи йому індивідуальне завдання на практику.

ОПИС ЗМІСТУ ВИРОБНИЧОЇ ПРАКТИКИ

№ з/п	Перелік питань, що вивчаються	Кількість днів
1	Опрацювання законодавчих, нормативно–правових актів, положень та інструкційного матеріалу, що регламентують діяльність підприємства, установи та організації.	2
2	Дослідження організаційної структури підприємства, установи та організації, системи фінансового менеджменту.	2
3	Підготовка аналітичних таблиць, вибір алгоритму дослідження з урахуванням особливостей функціонування підприємства, установи та організації.	4
4	Збір та опрацювання фінансової, статистичної та податкової звітності підприємства, установи та організації. Порядок її складання та надання у відповідні органи.	7
5	Аналіз формування фінансових ресурсів підприємства, установи та організації.	5
6	Дослідження використання фінансових ресурсів підприємства, установи та організації.	5
7	Оцінка розміщення фінансових ресурсів підприємства, установи та організації, їх роль в досліджуваному регіоні.	1
8	Дослідження порядку розрахунків підприємства, установи та організації з бюджетом та позабюджетними фондами	1
9	Розробка напрямків удосконалення управління фінансовими	3

ресурсами підприємства, установи та організації. Узагальнення зібраного матеріалу, оформлення висновків та пропозицій

В умовах воєнного стану ДОЗВОЛЕНО провести виробничу практику у дистанційній формі навчання відповідно до діючого Положення «Про дистанційне навчання у ТДАТУ» (п.1.4; 1.7) із здобуттям компетенцій та навиків, які були зазначені роботодавцями в он-лайн опитуванні щодо якості ОП.

З метою ефективно організації та якісного проходження виробничої практики дозволити здобувачам використовувати віртуальні ресурси підприємств, організацій, банківських установ, страхових компаній та навчальних курсів у відповідності до теми кваліфікаційної роботи.

Впровадити навчальний модуль з професійної освіти з використанням онлайн-ресурсів (перелік може бути розширено за бажанням здобувача):

а) Ефективний бюджетний процес в органах місцевого самоврядування (обов'язково). URL: https://courses.prometheus.org.ua/courses/course-v1:AMU+BP_101+2017_T1/about

б) Фінансовий менеджмент. (обов'язково) URL: https://courses.prometheus.org.ua/courses/NAUKMA/101/2014_T2/about;

в) Національна онлайн - школа для підприємців. URL: <https://business.dii.gov.ua/school>;

г) Основи фінансів та інвестицій URL: https://courses.prometheus.org.ua/courses/course-v1:Prometheus+FIN101+2020_T2/about

д) Система фінансування охорони здоров'я. URL: <https://prometheus.org.ua/prometheus-plus/finance-system-oz-course/>

Рекомендований перелік баз виробничих практик (за бажанням здобувачів може бути розширений):

№ з/п	Бази виробничої практики
1	3
1	АТ «ОТП БАНК» URL: https://www.otpbank.com.ua/about/informations/annual-reports/
	Навчальний модуль. Фінансовий менеджмент Навчальний модуль. Ефективний бюджетний процес в органах місцевого самоврядування Навчальний (вибірковий) модуль.
2	АБ «УКРГАЗБАНК». URL: http://www.ukrgasbank.com/about/fin_results/
	Навчальний модуль. Фінансовий менеджмент Навчальний модуль. Ефективний бюджетний процес в органах місцевого самоврядування Навчальний (вибірковий) модуль.
3	ВП «3-я міська клінічна лікарня м. Львова» КНП «Львівське ТМО 3» URL: http://www.3mkl.lviv.ua/zvitnist.html
	Навчальний модуль. Фінансовий менеджмент Навчальний модуль. Ефективний бюджетний процес в органах місцевого самоврядування Навчальний (вибірковий) модуль. Основи фінансів та інвестицій
4	Страхова група «ТАС». URL: https://sgtas.ua/regulyarnaya-godovaya-informacziya/zvitnist-2019/
	Навчальний модуль. Фінансовий менеджмент Навчальний модуль. Ефективний бюджетний процес в органах місцевого самоврядування Навчальний (вибірковий) модуль. Основи фінансів і інвестицій
5	Аграрний холдинг «Авангард». URL: https://avangardco.ua/investoram/richni-zviti/
	Навчальний модуль. Фінансовий менеджмент Навчальний модуль. Ефективний бюджетний процес в органах місцевого самоврядування Навчальний (вибірковий) модуль. Основи фінансів та інвестицій
6	Агропромислова компанія УКРПРОМІНВЕСТ-АГРО. URL: https://upi-agro.com.ua/ru
	Навчальний модуль. Фінансовий менеджмент Навчальний модуль. Ефективний бюджетний процес в органах місцевого самоврядування Навчальний (вибірковий) модуль. Національна онлайн-школа для підприємців
7	Підприємство з іноземними інвестиціями «МАКДОНАЛЬДЗ ЮКРЕЙН ЛТД» URL: https://zvitnist.com/23744453_PIDPRYYEMSTVO_Z

INOZEMNYMY_INVESTYCIYAMY_MAKDONAL	
	<p>Навчальний модуль. Фінансовий менеджмент</p> <p>Навчальний модуль. Ефективний бюджетний процес в органах місцевого самоврядування</p> <p>Навчальний (вибірковий) модуль. Національна онлайн-школа для підприємців</p>
8	ТОВ «Білопілля Агросвіт». URL: https://www.agroprosperis.com/about-us.html
	<p>Навчальний модуль. Фінансовий менеджмент</p> <p>Навчальний модуль. Ефективний бюджетний процес в органах місцевого самоврядування</p> <p>Навчальний (вибірковий) модуль. Національна онлайн-школа для підприємців</p>
9	ТДАТУ ім. Д. Моторного, Запорізька обл., м. Запоріжжя, вул. Жуковського 66. URL: Фінансова звітність - Таврійський державний агротехнологічний університет імені Дмитра Моторного (tsatu.edu.ua) .
	<p>Навчальний модуль. Фінансовий менеджмент</p> <p>Навчальний модуль. Ефективний бюджетний процес в органах місцевого самоврядування</p> <p>Навчальний (вибірковий) модуль. Національна онлайн-школа для підприємців</p>
10	ПрАТ «Агротон». URL: http://agroton.pat.ua/documents/richna-finansova-zvitnist
	<p>Навчальний модуль. Фінансовий менеджмент</p> <p>Навчальний модуль. Ефективний бюджетний процес в органах місцевого самоврядування</p> <p>Навчальний (вибірковий) модуль. Національна онлайн-школа для підприємців</p>
11	ТОВ «Аскон- 2007» Київська область, Фастівський район, с. Триліси, вул. Горького 102
	<p>Навчальний модуль. Фінансовий менеджмент</p> <p>Навчальний модуль. Ефективний бюджетний процес в органах місцевого самоврядування</p> <p>Навчальний (вибірковий) модуль. Національна онлайн-школа для підприємців</p>
12	ТОВ СП «Нібулон». URL: https://www.nibulon.com/
	<p>Навчальний модуль. Фінансовий менеджмент</p> <p>Навчальний модуль. Ефективний бюджетний процес в органах місцевого самоврядування</p> <p>Навчальний (вибірковий) модуль. Національна онлайн-школа для підприємців</p>
13	ПАТ «Сонячне 2007». URL: http://sonyachne2007.pat.ua/
	<p>Навчальний модуль. Фінансовий менеджмент</p> <p>Навчальний модуль. Ефективний бюджетний процес в органах місцевого самоврядування</p> <p>Навчальний (вибірковий) модуль. Національна онлайн-школа для підприємців</p>
14	Миколаївська міська рада. URL: https://mkrada.gov.ua/content/zatverdzheno.html

	Навчальний модуль. Фінансовий менеджмент
	Навчальний модуль. Ефективний бюджетний процес в органах місцевого самоврядування
	Навчальний (вибірковий) модуль. Національна онлайн - школа для підприємців.
15	АТ «УКРСИББАНК». URL: https://ukrsibbank.com/about-bank/financial-documents/financial-reports/
	Навчальний модуль. Фінансовий менеджмент
	Навчальний модуль. Ефективний бюджетний процес в органах місцевого самоврядування
	Навчальний (вибірковий) модуль. Національна онлайн - школа для підприємців
16	Гусятинська громада(Тернопільська область, Чортківський район). URL: https://hsr.gov.ua/
	Навчальний модуль. Фінансовий менеджмент
	Навчальний модуль. Ефективний бюджетний процес в органах місцевого самоврядування
	Навчальний (вибірковий) модуль. Основи фінансів та інвестицій
17	ТДАТУ ім. Д. Моторного, Запорізька обл., м. Запоріжжя, вул. Жуковського 66 . URL: Фінансова звітність - Таврійський державний агротехнологічний університет імені Дмитра Моторного (tsatu.edu.ua)
	Навчальний модуль. Фінансовий менеджмент
	Навчальний модуль. Ефективний бюджетний процес в органах місцевого самоврядування
	Навчальний (вибірковий) модуль. Національна онлайн-школа для підприємців
18	АТ КБ «ПриватБанк». URL: https://privatbank.ua/about/finansovaja-otchetnost
	Навчальний модуль. Фінансовий менеджмент
	Навчальний модуль. Ефективний бюджетний процес в органах місцевого самоврядування
	Навчальний (вибірковий) модуль. Основи фінансів та інвестицій
19	КНП «Міська клінічна лікарня №6» Дніпровської міської ради URL: https://dniprorada.gov.ua/uk/page/komunalne-nekomercijne-pidpriemstvo-miska-klinichna-likarnya-6-dniprovskoi-miskoi-radi
	Навчальний модуль. Фінансовий менеджмент
	Навчальний модуль. Ефективний бюджетний процес в органах місцевого самоврядування
	Навчальний (вибірковий) модуль. Основи фінансів та інвестицій
20	Компанія «Украгроком». URL: https://uak.com.ua/
	Навчальний модуль. Фінансовий менеджмент
	Навчальний модуль. Ефективний бюджетний процес в органах місцевого самоврядування
	Навчальний (вибірковий) модуль. Національна онлайн-школа для підприємців
21	Дніпровська міська рада. URL:

	https://dniprorada.gov.ua/uk/articles/category/finansovi-zviti/
	Навчальний модуль. Фінансовий менеджмент
	Навчальний модуль. Ефективний бюджетний процес в органах місцевого самоврядування
	Навчальний (вибірковий) модуль. Основи фінансів та інвестицій.
22	Славська громада Стрийського району Львівська область URL: https://slavska-gromada.gov.ua/
	Навчальний модуль. Фінансовий менеджмент
	Навчальний модуль. Ефективний бюджетний процес в органах місцевого самоврядування
	Навчальний (вибірковий) модуль. Національна онлайн-школа для підприємців
23	ТОВ «Будеко +» Запорізька обл., м. Запоріжжя, вул. Перемоги 12
	Навчальний модуль. Фінансовий менеджмент
	Навчальний модуль. Ефективний бюджетний процес в органах місцевого самоврядування
	Навчальний (вибірковий) модуль. Національна онлайн-школа для підприємців

Результатом проходження практики вважати представлені студентом сертифікати про проходження он-лайн курсів та/або тренінгів, результати виконання індивідуальних завдань від роботодавців із публічним захистом, на який запрошені роботодавці.

4. ІНДИВІДУАЛЬНІ ЗАВДАННЯ НА ПРАКТИКУ

Кожному студенту для проходження виробничої практики з фінансів, банківської справи та страхування керівником видається індивідуальне завдання виходячи з об'єкта практики.

СТУДЕНТАМ, ЩО ПРОХОДЯТЬ ПРАКТИКУ В БАНКІВСЬКИХ УСТАНОВАХ

1. Ознайомлення з організацією фінансового управління в банку; опрацювання законодавчої бази діяльності банківських установ.
2. Інформаційне забезпечення фінансово-економічної оцінки діяльності банку (збір та опрацювання фінансової звітності банку).

3. Дослідження динаміки основних показників діяльності банку, аналіз формування банківських ресурсів, оцінка власних та залучених коштів банку; оцінка формування та використання капіталу банківської установи.

4. Аналіз та оцінка активних операції банку: кредитних, інвестиційних, валютних тощо.

5. Аналіз доходів, видатків та прибутковості комерційного банку.

6. Оцінка дотримання банком економічних нормативів, розрахунок показників стійкості, ліквідності та платоспроможності банківської установи.

7. Аналіз банківських ризиків (кредитного, валютного, процентного, ліквідності), прогнозування та мінімізація ризиків банківської діяльності.

8. Маркетингова політика банку: розробка та просування нових банківських продуктів та послуг.

9. Узагальнена оцінка фінансового стану комерційного банку на основі системи CAMEL.

10. Дослідження основних напрямів удосконалення фінансового управління банківської установи (рекомендації щодо розробки напрямів удосконалення депозитної, кредитної політики банку, заходи збільшення прибутковості, стійкості та ліквідності).

В результаті роботи студент збирає дані та заповнює наступні таблиці:

Таблиця 1

Основні показники діяльності банку

Показники	Роки					Відхилення	
						+, -	%
1. Обсяг активів, млн. грн.							
2. Кредитний портфель, млн. грн.							
2.1. Питома вага кредитного портфелю в активах банку, %							
3. Кредити фізичних осіб, млн. грн.							
3.1. Питома вага кредитів фізичних осіб у кредитному портфелі, %							
4. Кредити юридичних осіб, млн. грн.							
4.1. Питома вага кредитів юридичних осіб у кредитному портфелі, %							
5. Вартість цінних паперів, млн. грн.							

5.1. Питома вага цінних паперів у структурі активів, %							
6. Вартість основних засобів та нематеріальних активів, млн. грн.							
6.1. Питома вага основних засобів та нематеріальних активів у структурі активів, %							
7. Резерв під кредитні операції, млн. грн.							
7.1. Відношення резерву під кредитні операції до кредитного портфелю, %							
7.2. Відношення резерву під кредитні операції до активів, %							
8. Обсяг зобов'язань, млн. грн.							
8.1. Вклади населення, млн. грн.							
8.1.1. Питома вага коштів населення в структурі зобов'язань, %							
8.2. Кошти юридичних осіб, млн. грн.							
8.2.1. Питома вага заборгованості перед юридичними особами у структурі зобов'язань, %							
9. Обсяг власного капіталу, млн. грн.							
9.1. Статутний капітал, млн. грн.							
9.2. Питома вага статутного капіталу у власному капіталі, %							

Таблиця 2

Динаміка активів банку

Активи						Відхилення	
	тис. грн.	тис. грн.	тис. грн.	тис. грн.	тис. грн.	+, -	%
Гроші та їх еквіваленти							
Кошти в інших банках							
Кредити та заборгованість клієнтів							
Цінні папери в портфелі банку на продаж							
Основні засоби та нематеріальні активи							
Інші фінансові активи							
Інші активи							
Усього активів							

Таблиця 3

Структура власного капіталу банку

Власний капітал											Відхилення	
	тис. грн.	%	тис. грн.	%	тис. грн.	%	тис. грн.	%	тис. грн.	%	+, -	%
Статутний капітал												
Резерви та інші фонди банку												
Нерозподілений прибуток												
Усього власного капіталу												

Таблиця 4

Динаміка складу кредитного портфеля банку

Найменування статті						Відхилення	
	тис. грн.	тис. грн.	тис. грн.	тис. грн.	тис. грн.	+, -	%
Кредити юридичним особам							
Кредити фізичним особам - підприємцям							
Іпотечні кредити фізичних осіб							
Споживчі кредити фізичним особам							
Інші кредити фізичним особам							
Усього кредитів							
Резерв під знецінення кредитів							
Усього кредитів за мінусом резервів							

Таблиця 5

Динаміка коштів банку

Найменування статті						Відхилення	
	тис. грн.	тис. грн.	тис. грн.	тис. грн.	тис. грн.	+, -	%
Юридичні особи							
Поточні рахунки							
Строкові рахунки							

Фізичні особи							
Поточні рахунки							
Строкові рахунки							
Усього коштів клієнтів							

Таблиця 6

Аналіз динаміки кредитів за видами економічної діяльності

Види економічної діяльності	тис. грн.	тис. грн.	тис. грн.	тис. грн.	тис. грн.	Відхилення	
						+,-	%
Державне управління та діяльність громадських організацій							
Виробництво							
Нерухомість							
Будівництво							
Наземний транспорт							
Торгівля							
Сільське господарство							
Допоміжна діяльність у сфері страхування та фінансів							
Діяльність зв'язку							
Фізичні особи							
Інші							
Усього коштів клієнтів							

Таблиця 7

Показники ефективності діяльності банку

Показники	Роки					Відхилення	
						+,-	%
1. Норма прибутку на капітал (рентабельність капіталу (ROE))							
2. Рентабельність активів (ROA)							
3. Рентабельність витрат							
4. Чистий спред							
5. Чиста процентна маржа							

6. Рівень іншого операційного доходу							
7. Продуктивність праці							
8. Рентабельність витрат на персонал							

Таблиця 8

Розрахунок показників, що характеризують вплив власного капіталу на фінансову стійкість банку

Показники						+, -	%
Коефіцієнт надійності							
Коефіцієнт фінансового важеля							
Коефіцієнт участі власного капіталу у формуванні активів - достатність капіталу							
Коефіцієнт захищеності власного капіталу							
Коефіцієнт захищеності дохідних активів							
Коефіцієнт мультиплікатора капіталу							

Таблиця 9

Розрахунок показників ділової активності банку

Показник						+, -	%
Коефіцієнт активності залучення ЗК							
Коефіцієнт активності залучення МБК							
Коефіцієнт активності залучення Дстр							
Коефіцієнт активності використання ЗК у ДА							
Коефіцієнт активності використання ЗК у КП							
Коефіцієнт активності використання Дстр у КП							
Коефіцієнт дохідних активів							
Коефіцієнт кредитної активності інвестицій у КП							
Коефіцієнт загальної інвестиційної активності в цінні папери і пайову участь							
Коефіцієнт інвестицій у ДА							
Коефіцієнт проблемних кредитів							

Аналіз показників, що характеризують ліквідність балансу банку

Показник							+, -	%
Коефіцієнт миттєвої ліквідності								
Коефіцієнт загальної ліквідності зобов'язань банку								
Коефіцієнт відношення високоліквідних до РА								
Коефіцієнт ресурсної ліквідності зобов'язань								
Коефіцієнт ліквідного співвідношення виданих кредитів і залучених депозитів								

СТУДЕНТАМ, ЩО ПРОХОДЯТЬ ПРАКТИКУ**НА ПІДПРИЄМСТВАХ, ОРГАНІЗАЦІЯХ ТА УСТАНОВАХ**

1. Галузь діяльності підприємства, ринок, місія підприємства, економічні умови діяльності. Слід дати економічну характеристику галузі діяльності підприємства, особливостей діяльності, продукції (робіт, послуг), її значення і місце в економіці. Вивчити ринок продукції галузі і тенденції його розвитку, чітко визначити місію підприємства, його місце і роль у галузі, в регіоні. Ознайомитися з законодавчими актами, які регламентують умови діяльності підприємства (галузі), діючою системою оподаткування, сертифікації (ліцензування) продукції.

2. Організаційні засади діяльності підприємства. Основні положення установчих документів суб'єкта господарювання. Ознайомитись з установчими (засновницькими) документами підприємства та зазначити основні положення: мета і предмет господарської діяльності; склад і компетенція органів управління, порядок прийняття ними рішень; порядок формування майна, розподілу прибутків та збитків; умови його реорганізації та ліквідації та ін.

3. Організаційна структура підприємства. Охарактеризувати діючу організаційну структуру підприємства, визначити її тип та вказати переваги і недоліки такої структури. Ознайомитись зі схемою організаційної структури управління, призначенням кожної ланки в загальному управлінському процесі, посадовими характеристиками працівників та розподілом обов'язків між ними.

Оцінити ступінь ефективності управління підприємством. Вказати шляхи удосконалення організаційної структури суб'єкта господарювання.

4. Дослідження ресурсного та фінансового забезпечення підприємства (аналіз складу та використання основних фондів, трудових ресурсів, оборотних активів).

5. Дослідження формування та використання фінансових ресурсів підприємства.

6. Організація оподаткування підприємств. Охарактеризувати основні види податків, що сплачує підприємство; проаналізувати їх динаміку та вплив на фінансові результати.

7. Дослідження формування, використання та розподілу прибутку підприємства, аналіз рівня рентабельності.

8. Оцінка фінансового стану підприємства, фінансової стійкості, ліквідності, платоспроможності.

9. Організація банківського кредитування підприємств. Проаналізувати основні параметри кредитної угоди: сума кредиту, процентна ставка, термін кредитування, вартість забезпечення, методи погашення заборгованості по кредиту та сплаті відсотків. Ознайомитись з договором застави та договором страхування.

10. Організація розрахунків з цільовими позабюджетними фондами. Єдиний соціальний внесок: розрахунок та порядок сплати.

За результатами роботи студент збирає дані та заповнює такі таблиці:

Таблиця 1

Оцінка розмірів підприємства та ефективності використання його ресурсного потенціалу

Показники	20__ рік	20__ рік	20__ рік	20__ р. до 20__ р.	
				+,-	%
Розміри підприємства					
Виручка від реалізації, тис. грн.					
Площа сільськогосподарських угідь, га					

з них рілля					
Середньорічна вартість основних виробничих фондів, тис. грн.					
Середньорічна вартість оборотних засобів, тис. грн.					
Середньорічна чисельність робітників, чол.					
Поголів'я тварин на кінець року, ум. гол.					
Ефективність використання ресурсного потенціалу					
Фондовіддача, грн.					
Фондомісткість, грн.					
Фондорентабельність, %					
Фондоозброєність, тис. грн.					
Фондозабезпеченість, тис. грн.					
Коефіцієнт оборотності					
Коефіцієнт закріплення					
Період обороту оборотних засобів, днів					
Вироблено продукції на одного середньорічного працівника, грн.					

Таблиця 2

Оцінка фінансового стану підприємства (на кінець року)

Показники	20__ рік	20__ рік	20__ рік	Відхилення 20_ р. від 20_ р. (+,-)
Показники оцінювання майнового стану				
Частка основних засобів в активах				
Коефіцієнт зносу основних засобів				
Коефіцієнт оновлення				
Коефіцієнт вибуття				
Частка оборотних виробничих активів				
Показники оцінювання фінансової стійкості (платоспроможності)				
Маневреність робочого капіталу				
Коефіцієнт незалежності (автономії)				
Коефіцієнт фінансової стабільності				
Коефіцієнт фінансової стійкості				
Показник фінансового лівериджу				
Коефіцієнт забезпечення оборотних активів власними коштами				

Показники оцінювання ліквідності активів				
Коефіцієнт покриття				
Коефіцієнт співвідношення кредиторської та дебіторської заборгованості				
Коефіцієнт абсолютної ліквідності				
Коефіцієнт швидкої ліквідності				
Показники оцінювання прибутковості				
Рентабельність капіталу				
Рентабельність власного капіталу				
Рентабельність реалізованої продукції				
Період окупності капіталу				
Період окупності власного капіталу				
Показники оцінювання ділової активності				
Коефіцієнт оборотності дебіторської заборгованості				
Оборотність оборотних активів				
Оборотність запасів				
Оборотність власного капіталу				
Оборотність активів				
Період погашення кредиторської заборгованості				

Таблиця 3

Аналіз структури фінансових ресурсів підприємства

Фінансові ресурси	20__ рік		20__ рік		20__ рік		Відхилення 20__ р. від 20__ р.	
	тис. грн.	%	тис. грн.	%	тис. грн.	%	+, -	%
Власні								
Позичені								
Залучені								
Всього								

Таблиця 4

Аналіз фінансових результатів підприємства

Показники	20__ рік	20__ рік	20__ рік	20__ р. до 20__ р.	
				+, -	%

Рослинництво					
Виручка від реалізації, тис. грн.					
Собівартість, тис. грн.					
Прибуток від реалізації, тис. грн.					
Рівень рентабельності, %					
Рентабельність продажу, %					
Тваринництво					
Виручка від реалізації, тис. грн.					
Собівартість, тис. грн.					
Прибуток від реалізації, тис. грн.					
Рівень рентабельності, %					
Рентабельність продажу, %					
Загалом по господарству					
Виручка від реалізації, тис. грн.					
Собівартість, тис. грн.					
Прибуток від реалізації, тис. грн.					
Рівень рентабельності, %					
Рентабельність продажу, %					

Таблиця 5

Аналіз рентабельності виробництва основних видів продукції

Види продукції	20 рік			20 рік			20 рік		
	Прибуток від реалізації, тис. грн.	Собівартість, тис. грн.	Рівень рентабельності, %	Прибуток від реалізації, тис. грн.	Собівартість, тис. грн.	Рівень рентабельності, %	Прибуток від реалізації, тис. грн.	Собівартість, тис. грн.	Рівень рентабельності, %

Таблиця 6

Аналіз структури вхідного грошового потоку від операційної діяльності

Надходження	Попередній рік		Звітний рік		Відхилення, +,-
	тис. грн.	%	тис. грн.	%	
Реалізації продукції (товарів, робіт, послуг)					
Погашення векселів одержаних					
Повернення авансів покупців і замовників					
Установ банків відсотків за поточними рахунками					
Бюджету податку на додану вартість					
Повернення інших податків і зборів (обов'язкових платежів)					
Отримання субсидій, дотацій					
Цільового фінансування					
Боржників неустойки (штрафів, пені)					
Інші надходження					
Разом					

Таблиця 7

Аналіз структури вихідного грошового потоку від операційної діяльності

Витрачання	Попередній рік		Звітний рік		Відхилення, +,-
	тис. грн.	%	тис. грн.	%	
Товарів (робіт, послуг)					
Авансів					
Повернення авансів					
Працівникам					
Витрат на відрядження					
Зобов'язань з податку на додану вартість					
Зобов'язань з податку на прибуток					
Відрахувань на соціальні заходи					

Зобов'язань з інших податків і зборів (обов'язкових платежів)					
Цільових внесків					
Інші витрачання					
Разом					

Таблиця 8

Аналіз структури вхідного грошового потоку від інвестиційної діяльності

Надходження	Попередній рік		Звітний рік		Відхилення +,-
	тис. грн.	%	тис. грн.	%	
Реалізація:					
фінансових інвестицій					
необоротних активів					
майнових комплексів					
Отримані:					
відсотки					
дивіденди					
Інші надходження					
Разом					

Таблиця 9

Аналіз структури вихідного грошового потоку від інвестиційної діяльності

Витрачання	Попередній рік		Звітний рік		Відхилення +,-
	тис. грн.	%	тис. грн.	%	
Придбання:					
фінансових інвестицій					
необоротних активів					
майнових комплексів					
Інші платежі					
Разом					

Таблиця 10

Аналіз структури вхідного грошового потоку від фінансової діяльності

Надходження	Попередній рік		Звітний рік		Відхилення, +,-
	тис. грн.	%	тис. грн.	%	
Надходження власного капіталу					

Отримані позики					
Інші надходження					
Разом					

Таблиця 11

Аналіз структури вихідного грошового потоку від фінансової діяльності

Витрачання	Попередній рік		Звітний рік		Відхилення, +,-
	тис. грн.	%	тис. грн.	%	
Погашення позик					
Сплачені дивіденди					
Інші платежі					
Разом					

Таблиця 12

Чистий грошовий потік підприємства

Показник	Попередній рік	Звітний рік	Відхилення	
			+,-	%
Чистий рух коштів від операційної діяльності, тис. грн.				
Чистий рух коштів від інвестиційної діяльності, тис. грн.				
Чистий рух коштів від фінансової діяльності, тис. грн.				
Чистий грошовий потік, тис. грн.				

Таблиця 13

Динаміка структури активів підприємства

АКТИВ	20.. р.		20.. р.		20.. р.	
	тис. грн	%	тис. грн.	%	тис. грн	%
1. Необоротні активи усього						
2. Оборотні активи						
2.1 Матеріальні оборотні засоби						
2.2 Дебіторська заборгованість						
2.3. Грошові кошти та короткострокові грошові вкладення						
2.4. Інші оборотні активи	-	-	-	-	-	-
3. Витрати майбутніх періодів						

Всього						
--------	--	--	--	--	--	--

Таблиця 14

Динаміка структури пасивів підприємства

ПАСИВ	20.. р.		20.. р.		20.. р.	
	тис. грн	%	тис. грн.	%	тис. грн	%
I. Власний капітал						
- Зареєстрований (статутний) капітал						
- резервний капітал						
- нерозподілений прибуток (непокритий збиток)						
II. Забезпечення наступних витрат і платежів						
III. Довгострокові зобов'язання	-	-	-	-	-	-
IV. Поточні зобов'язання						
V. Доходи майбутніх періодів						
Всього						

Таблиця 15

Аналіз фінансових результатів

Показники	20.. р.	20.. р.	20.. р.	20.. р.	20.. р.	Відхилення, +, -
Доход (виручка) від реалізації продукції, робіт, послуг						
Податок на додану вартість						
Чистий доход від реалізації продукції						
Собівартість реалізованої продукції, робіт, послуг						
Валовий прибуток						
Інші операційні доходи						
Адміністративні витрати						
Інші операційні витрати						

Фінансовий результат від операційної діяльності						
Інші доходи						
Інші витрати						
Фінансовий результат від звичайної діяльності						
Надзвичайні витрати.						
Чистий прибуток						

Таблиця 16

Динаміка показників рентабельності підприємства

Показники	20.. р.	20.. р.	20.. р.	20.. р.	20.. р.	Відхилення +,-
Рентабельність сукупного капіталу або інвестицій, %						
Рентабельність власного капіталу, %						
Валова рентабельність реалізованої продукції, %						
Операційна рентабельність продажів, %						
Чиста рентабельність реалізованої продукції, %						

Таблиця 17

Показники фінансової незалежності та структури капіталу

Показники	20.. р.	20.. р.	20.. р.	20.. р.	20.. р.	Відхилення, +,-
Коефіцієнт незалежності власного капіталу						
Коефіцієнт фінансової залежності						
Коефіцієнт маневрування ВК						
Коефіцієнт заборгованості						
Коефіцієнт фінансової стабільності						

Коефіцієнт забезпеченості об. коштів власними об. коштами						
Коефіцієнт співвідношення необоротних і власних коштів						

СТУДЕНТАМ, ЩО ПРОХОДЯТЬ ПРАКТИКУ У ВІДДІЛЕННЯХ ПЕНСІЙНОМУ ФОНДІ УКРАЇНИ

1. Опрацювання науково-теоретичних основ пенсійного страхування, Державного регулювання пенсійного страхування та особливостей і умов недержавного пенсійного забезпечення.
2. Дослідження організаційно-правових та економічних аспектів розвитку Пенсійного фонду України.
3. Збір і опрацювання фінансової звітності обраних об'єктів дослідження; підготовка аналітичних таблиць. Визначення особистого алгоритму дослідження.
4. Аналіз стану виконання бюджету Пенсійного фонду України.
5. Оцінка механізму використання фінансових ресурсів Пенсійного фонду України.
6. Аналіз стану фінансової дисципліни серед платників страхових внесків управління Пенсійного фонду України.
7. Дослідження оплати праці та сплати страхових внесків на загальнообов'язкове державне пенсійне страхування.

СТУДЕНТАМ, ЩО ПРОХОДЯТЬ ПРАКТИКУ В ОБ'ЄДНАНИХ ТЕРИТОРІАЛЬНИХ ГРОМАДАХ

1. Опрацювання науково-теоретичних засад бюджетної системи, бюджетних відносин, бюджетного процесу в Україні.
2. Дослідження організаційно-правових та економічних аспектів формування та використання місцевого бюджету та міжбюджетних відносин; бюджетного регулювання;

3. Збір і опрацювання фінансової звітності обраних об'єктів дослідження; підготовка аналітичних таблиць. Визначення особистого алгоритму дослідження.

4. Оцінка розподілу доходів та видатків між ланками бюджетної системи.

5. Аналіз соціально-економічного стану регіону, доходів та видатків місцевих бюджетів, їх оцінка склад та структура, їх вирівнювання.

6. На основі обраної методики і системи показників провести дослідження оптимізації структури доходів бюджету; залежності бюджетних надходжень від діючої системи оподаткування;

7. Опрацювання методик прогнозування доходів місцевих бюджетів.

За результатами роботи студент збирає дані та заповнює такі таблиці:

Таблиця 1

Загальна та виключна компетенція органів місцевого самоврядування

Компетенція	Зміст
Загальна компетенція	
Виключна компетенція	

Таблиця 2

Повноваження виконавчих органів сільських, селищних, міських рад у сфері соціально-економічного і культурного розвитку, планування та обліку

Повноваження	Характеристика
Власні	
Делеговані	

Таблиця 3

Повноваження виконавчих органів сільських, селищних, міських рад у галузі бюджету, фінансів, цін

Повноваження	Характеристика
Власні	
Делеговані	

Таблиця 4

Повноваження виконавчих органів сільських, селищних, міських рад щодо управління комунальною власністю

Повноваження	Характеристика
Власні	
Делеговані	

Таблиця 5

Повноваження виконавчих органів сільських, селищних, міських рад у галузі житлово-комунального господарства, побутового, торговельного обслуговування, громадського харчування, транспорту і зв'язку

Повноваження	Характеристика
Власні	

Делеговані	

Таблиця 6

Повноваження виконавчих органів сільських, селищних, міських рад у галузі будівництва

Повноваження	Характеристика
Власні	
Делеговані	

Таблиця 7

Повноваження виконавчих органів сільських, селищних, міських рад у сфері освіти, охорони здоров'я, культури, фізкультури і спорту

Повноваження	Характеристика
Власні	
Делеговані	

Таблиця 8

Повноваження виконавчих органів сільських, селищних, міських рад у сфері регулювання земельних відносин та охорони навколишнього природного середовища

Повноваження	Характеристика
Власні	
Делеговані	

Таблиця 9

Повноваження виконавчих органів сільських, селищних, міських рад у сфері соціального захисту населення

Повноваження	Характеристика
Власні	
Делеговані	

Таблиця 10

Повноваження виконавчих органів сільських, селищних, міських рад у галузі зовнішньоекономічної діяльності

Повноваження	Характеристика
Власні	

Делеговані	

Таблиця 11

Склад територіальної громади

№ з/п	Назви населених пунктів, що входять до складу міської ради	Загальна кількість населення	Кількість народжених	Кількість померлих	Кількість дворів
1.					
2.					
3.					
4.					
5.					

Таблиця 12

Бюджет (сільської, селищної міської) ради

Бюджет затверджено рішенням	Сума в гривнях	% до плану
Всього:		
Надходження		
Видатки		
Виконано бюджет		
Всього		
Надходження всього: В т.ч. надходження загального фонду		
Видатки В т.ч. за рахунок субвенцій з бюджетів різних рівнів		

Таблиця 13

Соціальна сфера

№ з/п		Загальна кількість закладів	Кількість працюючих	Кількість учнів
1	Школи			
	Наявність їдальні			
	Наявність спортзалу			
	Наявність стадіону			
2	Дитячі садочки			
	Наявність спортзалу			
	Наявність стадіону			
3	Форма власності дитячого садка:			
	Державна			
	Комунальна			

№ з/п		Загальна кількість закладів	Кількість працюючих	Кількість учнів
	Приватна			
3	Бібліотеки			
4	Будинки культури			
5	Клуби			

Таблиця 14

Медицина

№п/п	Пункти	Кількість
1	Амбулаторії	
2	Поліклініка	
3	Центр первинно-медичної допомоги	
4	Аптека	
5	Вбудована медамбулаторія	

Таблиця 15

Культові об'єкти

№ п/п		Кількість	Стан утримання
1	Церкви:		
2	Інші культові споруди		
3	Монастирі		

Таблиця 16

Благоустрій міської ради та прилеглих до неї населених пунктів

№ п/п		Кількість	Стан утримання	Площа
1	Кладовища:			
	загальна кількість			
	Діючі			
2	Пам'ятники			
3	Парки			
4	Стаціонарні сміттєзвалища			
5	Лісові насадження			
6	Свердловини що належать міській раді			
7	Свердловини у власності підприємства			
8	Склади мінеральних добрив у власності міської ради			
9	Склади мінеральних добрив у приватній власності			

Таблиця 17

№ з/п	Сфери	Кількість введених в експлуатацію в 201__ році	Планується ввести в 20__ році	Розпочато будівництво	Загальні площі
1.	Котельні:				
	Шкільні				
	с/г підприємств				
	Міської ради				
	Інших установ				
2	Дороги :				
	Асфальт				
	Бруківка				
	Грунтові				
	Важкопроїзді				

Таблиця 18

Будівництво

№ з/п	Сфери	Одиниці	Кількість введених в експлуатацію в	Планується ввести в наступному році	Розпочато будівництво	Загальні площі
1	Житлові будинки	шт.				
2	Дороги	Кв. м				
3	Газифікація	км				

Таблиця 19

Торгівля і побутове обслуговування

№ з/п		Кількість	Власник	Кількість працюючих
	Магазини:			
1	Промислові			
2	Продовольчі			
3	Інші			
4	Побутові підприємства			
5	Ринки:			
	Стаціонарні			
	Стихійні			
	Продовольчі			
	Промислові			

Таблиця 20

Структура земельного фонд

№п/п	Територія міської ради	Га	Оренда	Договори оренди
	Територія ,всього У тому числі:			
1	Сільськогосподарські угіддя			
2	Рілля			
3	Ліса і інші лісовкриті площі			
4	Забудовані землі			
5	Ставки, які знаходяться			
	-на території міста			
	-за територією міста			

Таблиця 21

Аналіз складу і структури доходів бюджетів місцевого самоврядування

Доходи, тис. грн.	Види бюджетів	20__	20__	20__	Відношення 20__ до 20__ року	
					+,-	%
Податкові	X					
	Y					
	Z					
у % до загальної суми	X					
	Y					
	Z					
Неподаткові	X					
	Y					
	Z					
у % до загальної суми	X					
	Y					
	Z					
Трансферти	X					
	Y					
	Z					
у % до загальної суми	X					
	Y					
	Z					
Цільові фонди	X					
	Y					
	Z					
у % до загальної суми	X					
	Y					
	Z					
Всього	X					
	Y					

	Z				
--	---	--	--	--	--

X - районний; Y- селищні; Z – сільські

Таблиця 22

Аналіз податкових надходжень зведеного бюджету (корегувати в залежності від звітних показників)

Доходи	20__ рік	20__ рік	20__ рік	Відхилення	
				+,-	%
Податки на доходи, податки на прибуток, податки на збільшення ринкової вартості					
у % до загальної суми					X
Податок на доходи фізичних осіб					
Податок на прибуток підприємств					
Податки на власність					
у % до загальної суми					
Збори та плата за спеціальне використання природних ресурсів					
у % до загальної суми					
Місцеві податки і збори					
у % до загальної суми					
Туристичний збір					
Збір за провадження деяких видів підприємницької діяльності					
Єдиний податок					
Інші податки та збори					
у % до загальної суми					
Екологічний податок					
Збір за забруднення навколишнього природного середовища					
Податкові надходження-ВСЬОГО					

Таблиця 23

Склад та структуру надходжень районного, селищного та сільських бюджетів

Податки	Види бюджетів	20__ рік	20__ рік	20__ рік	Відношення 20__ до 20__ року	
					(+;-)	%
1	2	3	4	5	6	7
Податок на доходи фізичних осіб	X					
	Y					
	Z					
у % до загальної суми	X					
	Y					
	Z					
Податок на прибуток підприємств	X					
	Y					
	Z					
у % до загальної суми	X					
	Y					
	Z					
Екологічний податок	X					
	Y					
	Z					
у % до загальної суми	X					
	Y					
	Z					
Єдиний податок	X					
	Y					
	Z					
у % до загальної суми	X					
	Y					
	Z					
Збір за провадження деяких видів підприємницької діяльності	X					
	Y					
	Z					
у % до загальної суми	X					
	Y					
	Z					
Туристичний збір	X					
	Y					
	Z					
у % до загальної суми	X					
	Y					
	Z					

Всього	X					
	Y					
	Z					

X - районний; Y- селищні; Z – сільські

Таблиця 24

Склад і структура неподаткових надходжень зведеного бюджету

Доходи	20__ рік	20__ рік	20__ рік	Відхилення	
				+,-	%
Доходи від власності та підприєм. діяльності					
у % до загальної суми					
Надходження від орендної плати за користування цілісним майновим комплексом та іншим державним майном					
у % до загальної суми					
Державне мито					
у % до загальної суми					
Власні надходження бюджетних установ					
у % до загальної суми					
Плата за ліцензіє					
у % до загальної суми					
Інші неподаткові надходження					
у % до загальної суми					
<i>Неподаткові надходження-ВСЬОГО</i>					
у % до загальної суми					

Таблиця 25

Аналіз складу і структури неподаткових надходжень

Доходи, тис. грн	Види бюджетів	20__ рік	20__ рік	20__ рік	Відхилення	
					+,-	%
Доходи від власності та підприємницької діяльності	X					
	Y					
	Z					
у % до загальної суми	X					
	Y					
	Z					
Надходження від орендної плати за	X					
	Y					

користування цілісним майновим комплексом та іншим державним майном	Z					
у % до загальної суми	X					
	Y					
	Z					
Власні надходження бюджетних установ	X					
	Y					
	Z					
у % до загальної суми	X					
	Y					
	Z					
Всього	X					
	Y					
	Z					

X - районний; Y- селищні; Z – сільські

Таблиця 26

Склад і структура міжбюджетних трансфертів місцевого бюджету

Доходи	20__ р.	20__ р.	20__ р.	Відхилення	
				+, -	%
Дотації					
у % до загальної суми					
Субвенції					
у % до загальної суми					
Трансферти					
у % до загальної суми					

Таблиця 27

Аналіз складу та структури міжбюджетних трансфертів бюджетів

Показники, тис. грн	Види бюджетів	20__ рік	20__ рік	20__ рік	Відношення	
					+, -	%
1	2	3	4	5	6	7
Дотації	X					

	Y					
	Z					
у % до загальної суми	X					
	Y					
	Z					
Субвенції	X					
	Y					
	Z					
у % до загальної суми	X					
	Y					
	Z					
Трансферти	X					
	Y					
	Z					
у % до загальної суми	X					
	Y					
	Z					
Всього	X					
	Y					
	Z					

X - районний; Y- селищні; Z – сільські

Таблиця 28

Доходи від операцій з капіталом зведеного бюджету

Доходи, грн	20____ рік	20____ рік	20____ рік	Відхилення	
				+,-	%
1	2	3	4	5	6
Надходження від продажу основного капіталу					
у % до загальної суми					
Надходження від продажу землі і нематеріальних активів					
у % до загальної суми					
Всього					
у % до загальної суми					

Таблиця 29

Доходи від операцій з капіталом бюджетів

Доходи, тис. грн.	Види бюджетів	20__рік	20__ рік	20__ рік	Відношення	
					+,-	%
Надходження від продажу основного капіталу	X					
	У					
	Z					
у % до загальної суми	X					
	У					
	Z					
Надходження від продажу землі і нематеріальних активіввиконавчої влади	X					
	У					
	Z					
у % до загальної суми	X					
	У					
	Z					
Разом	X					
	У					
	Z					

X - районний; У- селищні; Z – сільські

Таблиця 30

Склад і структура видатків бюджету

Видатки, тис. грн.	20__ рік	20__ рік	20__ рік	Відхилення	
				+,-	%
1	2	3	4	5	6
Органи місцевого самоврядування					
у % до загальної суми					
Освіта					
у % до загальної суми					
Охорона здоров'я					
у % до загальної суми					
Соціальний захист і соціальне забезпечення					
у % до загальної суми					
ЖКГ					
у % до загальної суми					
Культура і мистецтво					

у % до загальної суми					
ЗМІ					
у % до загальної суми					
Фізична культура та спорт					
у % до загальної суми					
Капітальні вклади					
у % до загальної суми					
Інші видатки					
у % до загальної суми					
Всього					

Таблиця 31

Склад і структура видатків на освіту бюджету

Видатки, тис. грн.	20__ рік	20__ рік	20__ рік	Відхилення	
				+, -	%
1	2	3	4	5	6
Дошкільні заклади освіти					
у % до загальної суми					
Загальноосвітні школи (в т.ч. школадитячий садок, інтернат при школі), вечірні школи					
у % до загальної суми					
Методична робота					
у % до загальної суми					
Централізовані бухгалтерії обласних, міських, районних відділів освіти					
у % до загальної суми					
Групи централізованого господарського обслуговування					
у % до загальної суми					
Інші заклади освіти					
у % до загальної суми					
Допомога дітям-сиротам та дітям, позбавленим батьківського піклування, яким виповнюється 18 р.					
у % до загальної суми					
Всього					

Таблиця 32

Склад і структура видатків на охорону здоров'я бюджету

Видатки тис. грн.	20_ рік	20_ рік	20_ рік	Відхилення	
				+, -	%

Лікарні					
у % до загальної суми					
Поліклініки і амбулаторії					
у % до загальної суми					
Інши заходи					
у % до загальної суми					
Всього					

Таблиця 33

Склад і структура видатків на соціальний захист і соціальне забезпечення бюджету

Видатки, тис. грн.	20_рік	20_рік	20_рік	Відхилення	
				+,-	%
1	3	4	5	6	7
Пільги громадянам, які постраждали внаслідок Чорнобильської катастрофи на жкп та медичне обслуговування					
у % до загальної суми					
Пільги окремим категоріям громадян з послуг зв'язку					
у % до загальної суми					
Допомога у зв'язку з вагітністю і пологами					
у % до загальної суми					
Допомога на догляд за дитиною віком до 3 років					
у % до загальної суми					
Допомога на дітей, які перебувають під опікою чи піклуванням					
у % до загальної суми					
Допомога на дітей одиницями матерям					
у % до загальної суми					
Тимчасова державна допомога дітям					
у % до загальної суми					
Допомога при усиновленні дит.					
у % до загальної суми					
Державна соціальна допомога малозабезпеченим сім'ям					
у % до загальної суми					

Інші видатки на соціальний захист населення					
у % до загальної суми					
Утримання центрів соціальних служб для сім'ї, дітей та молоді					
у % до загальної суми					
Територ. центри і відділення соц. допомоги на дому					
у % до загальної суми					
Фінансова підтримка громадських організацій інвалідів і ветеранів					
у % до загальної суми					
Державна соціальна допомога інвалідам з дитинства та дітям інвалідам					
у % до загальної суми					
ВСЬОГО					

СТУДЕНТАМ, ЩО ПРОХОДЯТЬ ПРАКТИКУ В УПРАВЛІННЯХ СОЦІАЛЬНОГО ЗАХИСТУ НАСЕЛЕННЯ

Визначити види соціальних допомог, що надаються населенню. Розглянути порядок та провести розрахунок відповідно до діючого законодавства:

1. Допомоги сім'ям та сім'ям з дітьми: допомога у зв'язку з вагітністю та пологами, одноразова допомога при народженні дитини, допомога по догляду за дитиною до досягнення нею трирічного віку, допомога на дітей одиноким матерям, допомога на дітей, які перебувають під опікою чи піклуванням, державна соціальна допомога малозабезпеченим сім'ям, допомога при усиновленні дитини, тимчасова державна допомога дітям (аліменти);

2. Державна соціальна допомога інвалідам з дитинства та дітям-інвалідам.

Приклад аналітичного матеріалу, що повинен бути проаналізованим, у випадку, коли об'єктом дослідження є Управління соціального захисту населення

Таблиця 1

Аналіз складу та структури соціальних виплат Управління соціального захисту населення

Найменування	Роки					Відхилення	
	20__	20__	20__	20__	20__	(+;-)	%
Допомога малозабезпеченим сім'ям							
Структура,%							
Допомога у зв'язку з вагітністю та пологами							
Структура,%							
Допомога при народженні дитини							
Структура,%							
Допомога на дітей віком до трьох років							
Структура,%							
Допомога на дітей над якими встановлено опіку чи піклування							
Структура,%							
Допомога одиноким особам (матерям, удівцям, усиновителям)							
Структура,%							
Допомога інвалідам з дитинства та дітям-інвалідам							
Структура,%							
Всього							
Структура,%							

Таблиця 2

Особливості надання соціальної допомоги малозабезпеченим сім'ям

Категорія отримувача	Порядок призначення	Необхідні документи	Розмір допомоги	Куди звертатись
Представник сім'ї				

Таблиця 3

Аналіз складу та структури кількості малозабезпечених сімей, які звернулись за отриманням державної соціальної допомоги в Управління соціального захисту населення

Найменування	Роки					Відхилення	
	20_	20_	20_	20_	20_	(+;-)	%

кількість сімей, які звернулись за допомогою протягом звітного року							
кількість сімей, яким призначено допомогу протягом звітного року							
кількість сімей, які складаються лише з працездатних осіб							
кількість сімей, до складу яких входять непрацездатні особи							
кількість сімей, до складу яких входять інваліди							

Таблиця 4

Середній розмір допомоги малозабезпеченим сім'ям в Управлінні соціального захисту населення

Найменування	Роки					Відхилення	
	20_	20_	20_	20_	20_	(+;-)	%
Середній розмір допомоги сім'ям, яким призначено допомогу протягом звітного року							
Середній розмір допомоги сім'ям, які складаються лише з працездатних осіб							
Середній розмір допомоги сім'ям, до складу яких входять непрацездатні особи							
Середній розмір допомоги сім'ям, до складу яких входять інваліди							

Таблиця 5

Особливості надання соціальної допомоги у зв'язку з вагітністю та пологами

Категорія отримувача	Порядок призначення	Необхідні документи	Розмір допомоги	Куди звертатись
Жінки з числа військовослужбовців				
Жінки, звільнені з роботи у зв'язку з ліквідацією підприємства, установи та організації				
Жінки, зареєстровані у центрі зайнятості як безробітні				
Аспірантки, докторантки, клінічні ординатори, студентки вищих навчальних закладів I-IV рівнів акредитації та професійно-технічних				

навчальних закладів				
Непрацюючі жінки та жінки, зареєстровані як суб'єкти підприємницької діяльності, які не сплачують внески				
Усиновителі та опікуни				

Таблиця 6

Аналіз кількості жінок, які звернулись за отриманням державної соціальної допомоги у зв'язку з вагітністю та пологами в Управління соціального захисту населення

Найменування	Роки					Відхилення	
	20_	20_	20_	20_	20_	(+;-)	%
Кількість жінок, яким призначено допомогу							
Кількість жінок, зареєстрованих у державній службі зайнятості							
Кількість жінок – аспірантів, докторантів, клінічних ординаторів, студенток							
кількість непрацюючих жінок							
Кількість жінок, зареєстрованих як суб'єкти підприємницької діяльності							

Таблиця 7

Особливості надання соціальної допомоги при народженні дитини

Категорія отримувача	Порядок призначення	Необхідні документи	Розмір допомоги	Куди звертатись
Батьки дитини				
Опікуни				

Таблиця 8

Аналіз кількості дітей, які народилися у відповідному звітному періоді

Найменування	Роки					Відхилення	
	20_	20_	20_	20_	20_	(+;-)	%
Кількість дітей, які народилися у звітному році, з них							
народжених першими							
народжених другими							
народжених третіми та наступними							

Таблиця 9

Середній розмір допомоги при народженні дитини в Управлінні соціального захисту населення

Найменування	Роки					Відхилення	
	20_	20_	20_	20_	20_	(+;-)	%

Розмір одноразової виплати допомоги, з них на:							
народжених першими							
народжених другими							
народжених третіми та наступними							
Розмір щомісячних виплат на дітей:							
народжених першими							
народжених другими							
народжених третіми та наступними							

Таблиця 10

Особливості надання соціальної по догляду за дитиною до досягнення нею трирічного віку

Категорія отримувача	Порядок призначення	Необхідні документи	Розмір допомоги	Куди звертатись
Особи, як фактично здійснюють догляд за дитиною до досягнення нею трирічного віку				
Усиновителі та опікуни				

Таблиця 11

Особливості надання соціальної допомоги на дітей одиноким матерям

Категорія отримувача	Порядок призначення	Необхідні документи	Розмір допомоги	Куди звертатись
Одинокі матері				
Одинокі усиновителі				
Вдови, вдівці, матері (батьки) у разі смерті одного з батьків				

Таблиця 12

Аналіз кількості одиноких осіб та середнього розміру допомоги одиноким, які надаються в Управлінні соціального захисту населення

Найменування	Роки					Відхилення	
	20_	20_	20_	20_	20_	(+;-)	%
Кількість одиноких осіб, які звернулися за допомогою у звітному році							

Кількість одиноких осіб, яким призначено допомогу у звітному році							
Середній розмір допомоги, грн							

Таблиця 13

Особливості надання соціальної допомоги на дітей, над якими встановлено опіку чи піклування

Категорія отримувача	Порядок призначення	Необхідні документи	Розмір допомоги	Куди звертатись
Опікуни та піклувальники				

Таблиця 14

Аналіз кількості осіб та середнього розміру на дітей над якими встановлено опіку чи піклування в Управлінні соціального захисту населення

Найменування	Роки					Відхилення	
	20_	20_	20_	20_	20_	(+;-)	%
Кількість одиноких осіб, яким призначено допомогу у звітному році							
Середній розмір допомоги, грн							

Таблиця 15

Особливості надання соціальної допомоги при усиновленні дитини

Категорія отримувача	Порядок призначення	Необхідні документи	Розмір допомоги	Куди звертатись
Усиновителі				

Таблиця 16

Особливості надання деяких видів соціальної допомоги

Види державної допомоги	з січня	з грудня
Допомога у зв'язку з вагітністю та пологами		
Допомога при народженні дитини		
на першу дитину		
на другу дитину		
на третю і кожен наступну дитину		
одноразова виплата:		
щомісячна виплата:	на першу дитину	
	на другу дитину	
	на третю і наступну	
Допомога по догляду за дитиною до досягнення нею трирічного віку	мінімальний	
	максимальний	

Допомога на дітей одиницям матерям		
на дітей віком:	мінімальний	
до 6 років		
	максимальний	
від 6 до 18 років	мінімальний	
	максимальний	
від 18 до 23 років	мінімальний	
	максимальний	
Допомога на дітей, над якими встановлено опіку чи піклування		
на дітей віком:	максимальний	
до 6 років		
від 6 до 18 років		
Тимчасова державна допомога дітям, батьки яких ухиляються від сплати аліментів		
на дітей віком:	максимальний	
до 6 років		
від 6 до 18 років		
Державна соціальна допомога на дітей - сиріт та дітей, позбавлених батьківського піклування		
на дітей віком:	максимальний	
до 6 років		
від 6 до 18 років		
від 18 до 23 років		
Щомісячна грошова допомога особі, яка проживає разом з інвалідом I чи II групи внаслідок психічного розладу		

Таблиця 17

Особливості надання державної соціальної допомоги інвалідам з дитинства та дітям-інвалідам

Категорія отримувача	Порядок призначення	Необхідні документи	Розмір допомоги	Куди звертатись
Інвалід з дитинства I групи				
Інвалід з дитинства II групи				
Інвалід з дитинства III групи				
Діти-інваліди віком до 18 років				

Таблиця 18

Особливості надання державної соціальної допомоги інвалідам з дитинства та дітям-інвалідам

Державна соціальна допомога	з січня	з грудня
інвалідам з дитинства I групи підгрупи А з надбавкою на догляд		
інвалідам з дитинства I групи підгрупи Б з надбавкою на догляд		
інвалідам з дитинства II групи, одиноким інвалідам з дитинства II групи, які за висновком медико-соціальної експертної комісії потребують постійного стороннього догляду з надбавкою на догляд		
інвалідам з дитинства III групи, одиноким інвалідам з дитинства III групи, які за висновком медико-соціальної експертної комісії потребують постійного стороннього догляду з надбавкою на догляд		
на дітей-інвалідів		
на дітей-інвалідів до 6 років з надбавкою на догляд		
на дітей-інвалідів від 6 до 18 років з надбавкою на догляд		
на дітей-інвалідів, захворювання яких пов'язане з Чорнобильською катастрофою		
на дітей-інвалідів, захворювання яких пов'язане з Чорнобильською катастрофою до 6 років з надбавкою на догляд		
на дітей-інвалідів, захворювання яких пов'язане з Чорнобильською катастрофою від 6 до 18 років з надбавкою на догляд		

Таблиця 19

Чисельність отримувачів державної соціальної допомоги інвалідам з дитинства та дітям-інвалідам в Управлінні соціального захисту населення

Найменування	Роки					Відхилення	
	20_	20_	20_	20_	20_	(+;-)	%
1. Усього							
в т.ч:							
1.1. інваліди з дитинства з них:							
I групи							
II групи							
III групи							
1.2 діти інваліди віком до 18 років							
2. із загального числа одержувачів допомоги отримують надбавку на догляд							
2.1. за інвалідом з дитинства							
2.2. за дитиною інвалідом одинокої матері							

2.3. за дитиною-інвалідом (крім одиноких матерів)							
3. Допомога на поховання							
3.1. інвалідів з дитинства							
3.2. дітей інвалідів							

**СТУДЕНТАМ, ЩО ПРОХОДЯТЬ ПРАКТИКУ
НА БАЗІ БЮДЖЕТНИХ УСТАНОВ**

1. Опрацювання науково-теоретичних основ діяльності бюджетної установи.
2. Дослідження організаційно-правових та економічних аспектів розвитку бюджетної установи.
3. Збір і опрацювання фінансової звітності.
4. Аналіз структури доходів і видатків бюджетної установи.
5. Аналіз формування фонду заробітної плати, опрацювання механізму нарахування заробітної плати згідно посадового окладу.
6. Оцінка механізму використання бюджетних коштів.

Таблиця 1

Склад і структура доходів бюджету

Доходи, тис.грн	20_ рік	20_ рік	20_ рік	20_ рік	20_ рік	Відхилення	
						+, -	%
НАДХОДЖЕН НЯ-усього							
Загальний фонд							
у % до загальної суми							
Спеціальний фонд							
у % до загальної суми							

Таблиця 2

Поточні видатки загального фонду кошторису

Показники	Код	20__рік		20__рік		20__рік		20__рік		20__рік	
		кошторис	бюджетний запит	кошторис	бюджетний запит	кошторис	бюджетний запит	кошторис	бюджетний запит	кошторис	бюджетний запит
Видатки – усього в тому числі:											
Поточні видатки											
у % до загальної суми											
Оплата праці											
у % до загальної суми											
Нарахування на зарплату											
у % до загальної суми											
Придбання предметів і матеріалів, оплата послуг											
у % до загальної суми											
Видатки на відрядження											
у % до загальної суми											
Оплата комунальних послуг та енергоносії											
у % до загальної суми											
Окремі заходи по реалізації державних програм											
у % до загальної суми											
Виплата пенсій і Допомоги											
у % до загальної суми	X										

Таблиця 3

Поточні видатки КЕКВ 1130 загального фонду кошторису

Показники	Код	20_рік		20_рік		20_рік		20_рік		20_рік	
		Згідно кошторису	Згідно бюджетного запиту	Згідно кошторису	Згідно бюджетного запиту	Згідно кошторису	Згідно бюджетного запиту	Згідно кошторису	Згідно бюджетного запиту	Згідно кошторису	Згідно бюджетного запиту
Придбання матеріалів, оплата послуг	1130										
Предмети, матеріали, обладнання, інвентар у т.ч. м'який інвентар	1131										
у % до загальної суми											
Медикаменти	1132										
у % до загальної суми											
Продукти харчування	1133										
у % до загальної суми											
М'який інвентар	1134										
Оплата послуг	X										
у % до загальної суми											
Оплата транспортних послуг	1135										
Інші видатки	X										
у % до загальної суми											
Поточний ремонт обладнання	1137										
у % до загальної суми	X										
Послуги зв'язку	1138										
у % до загальної суми	X										
Оплата інших послуг	1139										
у % до загальної суми	X										

Таблиця 4

Поточні видатки КЕКВ 1160 загального фонду кошторису

Показники	Код	20_ рік		20_ рік		20__ рік		20__ рік		20__ рік	
		кошторис	бюджетний запит	кошторис	бюджетний запит	кошторис	бюджетний запит	кошторис	бюджетний запит	кошторис	бюджетний запит
Оплата комунальних послуг та енергоносіїв	1160										
Оплата водопостачання та водовідведення	1162										
у % до загальної суми	X										
Оплата електроенергії	1163										
у % до загальної суми	X										
Оплата природного газу	1164										
у % до загальної суми	X										
Оплата інших комунальних послуг	1165										
у % до загальної суми	X										
Оплата інших енергоносіїв	1166										
у % до загальної суми	X										

Таблиця 5

Учасники тендерної процедури та їх цінові пропозиції

№ з/п	Учасники	Цінові пропозиції (грн.)
1		
2		

3		
4		
5		

Таблиця 6

Капітальні видатки загального фонду кошторису

Показники	Код	20_ рік		20_ рік		20_ рік		20_ рік		20_ рік	
		кошторис	бюджетний запит	кошторис	бюджетний запит	кошторис	бюджетний запит	кошторис	бюджетний запит	кошторис	бюджетний запит
Капітальні видатки	2000										
Придбання обладнання	2110										
Капітальне будівництво	2120										
Капітальний ремонт та реконструкція	2130										

Таблиця 7

Видатки спеціального фонду кошторису

Показники	Код	Згідно кошторису					Відхилення	
		20_ рік	20_ рік	20_ рік	20_ Рік	20_ рік	(+,-)	(%)

Видатки – усього в тому числі:	X							
Матеріали та інвентар	1131							
у % до загальної суми	X							
Продукти харчування	1133							
у % до загальної суми	X							
Оплата інших послуг та інші видатки	1134							
у % до загальної суми	X							
Придбання обладнання і предметів довгострокового використання	2110							
у % до загальної суми	X							

СТУДЕНТАМ, ЩО ПРОХОДЯТЬ ПРАКТИКУ У СТРАХОВИХ КОМПАНІЯХ

1. Ознайомитися з організацією страхових послуг та особливостями їх реалізації. Навчитися укладати та вести страхову угоду.

2. Вивчити нормативні документи зі страхування життя та пенсій, навчитися розраховувати страховий платіж та страхову суму за договорами страхування життя в залежності від статі застрахованого, його віку, платоспроможності та строку страхування.

3. Вивчити умови колективного та індивідуального страхування від нещасних випадків, зокрема колективів підприємств, організацій, дітей, учнів тощо. Навчитися враховувати при визначенні розміру індивідуального страхового тарифу за договором від нещасних випадків стать, професію, хобі та інші особливості, які впливають на його величину. Детально ознайомитися з правилами обов'язкового особистого страхування від нещасних випадків на транспорті, зокрема пасажирів та водіїв.

4. Вміти укладати договори медичного страхування з фізичними та юридичними особами, зокрема договори безперервного страхування здоров'я

(ДМС) та страхування на випадок хвороби. Навчитися правильно визначати відповідний страховий платіж, в залежності від обраної програми страхування та обраховувати страхове відшкодування при настанні страхового випадку. Вивчити, перелік документів, які необхідно зібрати страхувальнику при настанні страхового випадку.

5. Навчитися проводити страхування майна громадян та підприємств, визначати страхову суму з урахуванням особливостей конкретного об'єкта (будівлі, споруди, устаткування, машини тощо); визначати механізм виплати відповідного страхового відшкодування.

6. Навчитися проводити страхування автотранспортних засобів, зокрема укладати договори авто каско, ОСЦПВВНТЗ, «Зелена карта» та ДСЦПВ; правильно визначати відповідальність страховика за договором страхування.

7. Ознайомитися із правилами обов'язкової і добровільної форми страхування в сільському господарстві. Навчитися проводити комплексне та індексне страхування врожаю сільськогосподарських культур; правильно використовувати методику розрахунків страхових сум та страхових платежів в залежності від обраного виду страхування та страхової культури. Приділити увагу більш детальному вивченню правил обов'язкового страхування сільськогосподарських культур з державною підтримкою.

8. Проаналізувати роботу страховика в галузі страхування відповідальності. Розглянути умови обов'язкових та добровільних видів страхування відповідальності, послуги з яких надає досліджувана страхова компанія. Особливу увагу приділити добровільному страхуванню відповідальності перед третіми особами, детально розглянути умови даного виду страхування.

За результатами роботи студент збирає дані та заповнює наступні таблиці та наводить відповідні рисунки і графіки:

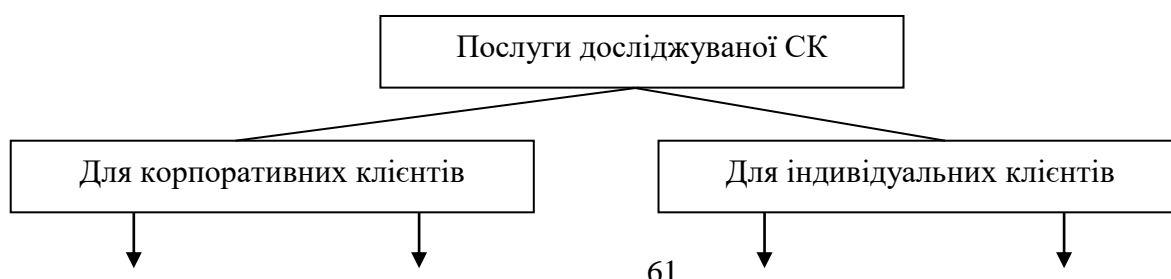

Рис. 1. Послуги досліджуваної страхової компанії

Таблиця 1

Динаміка основних показників роботи страхової, тис. грн.

Показники	20__р.	20__р.	20__р.	20__р.	20__р.	Відхилення	
						+,-	%
Страхові премії							
Страхові виплати							
Рівень виплат, %							
Страхові резерви							
Активи компанії							
Чистий прибуток компанії							

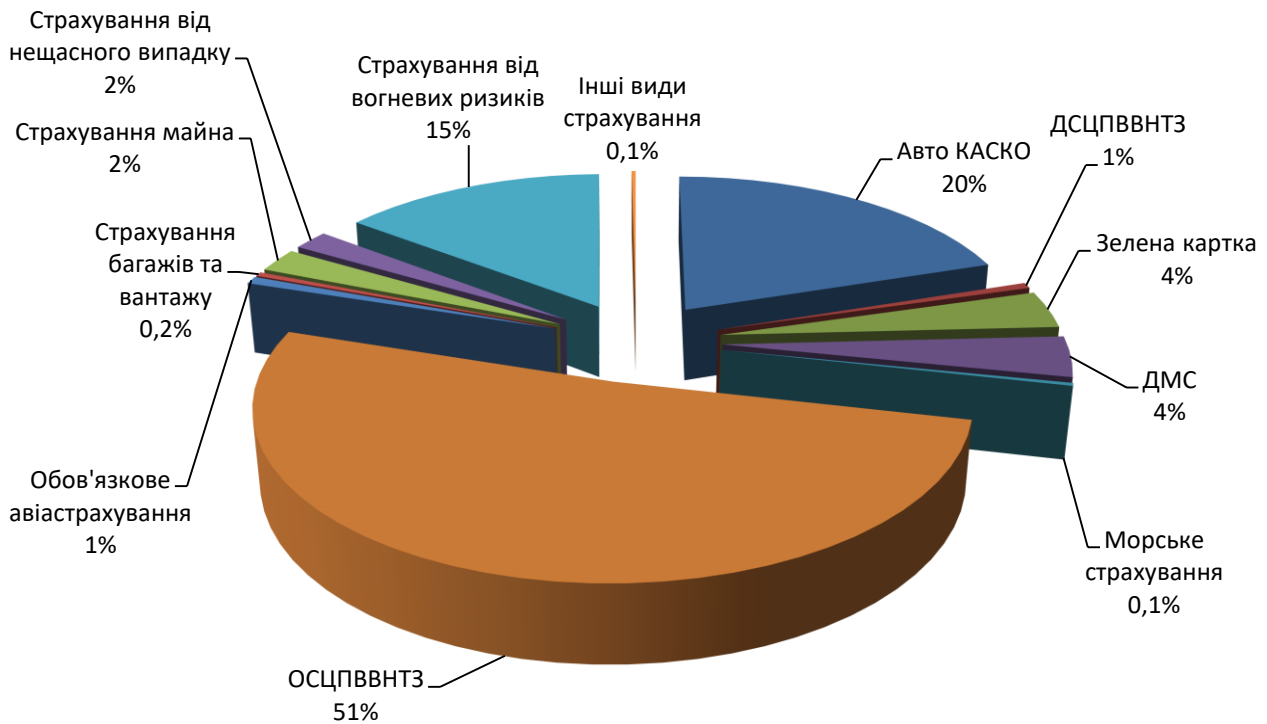

Рис. 2. Страховий портфель досліджуваної страхової компанії за звітний рік

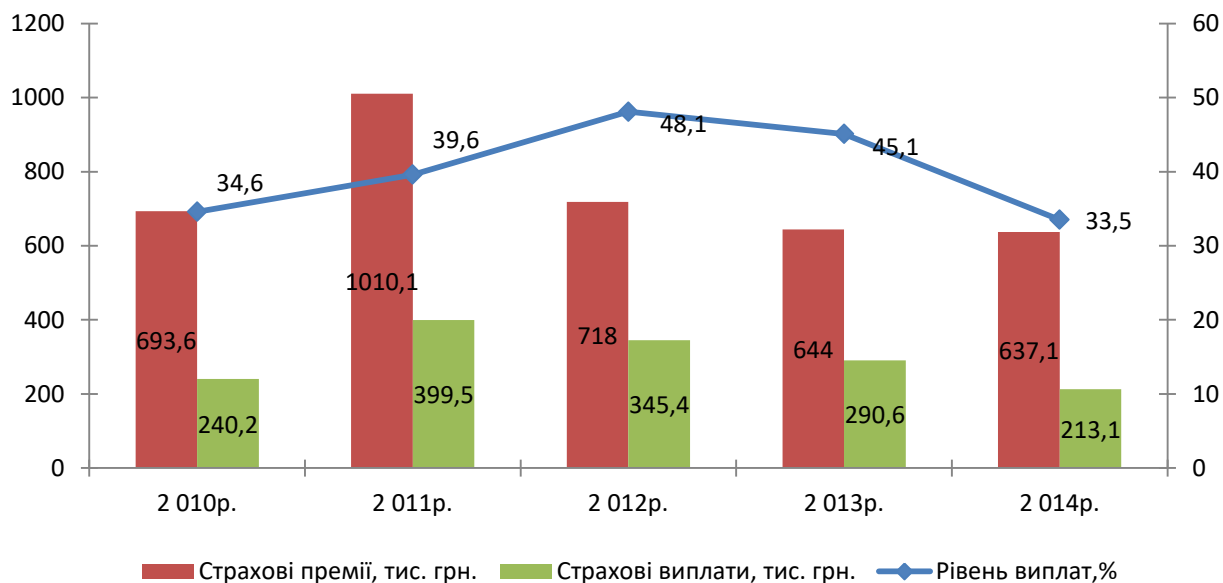

Рис.3. Динаміка страхових платежі та виплати досліджуваної страхової компанії за 2010-2014 рр., тис. грн.

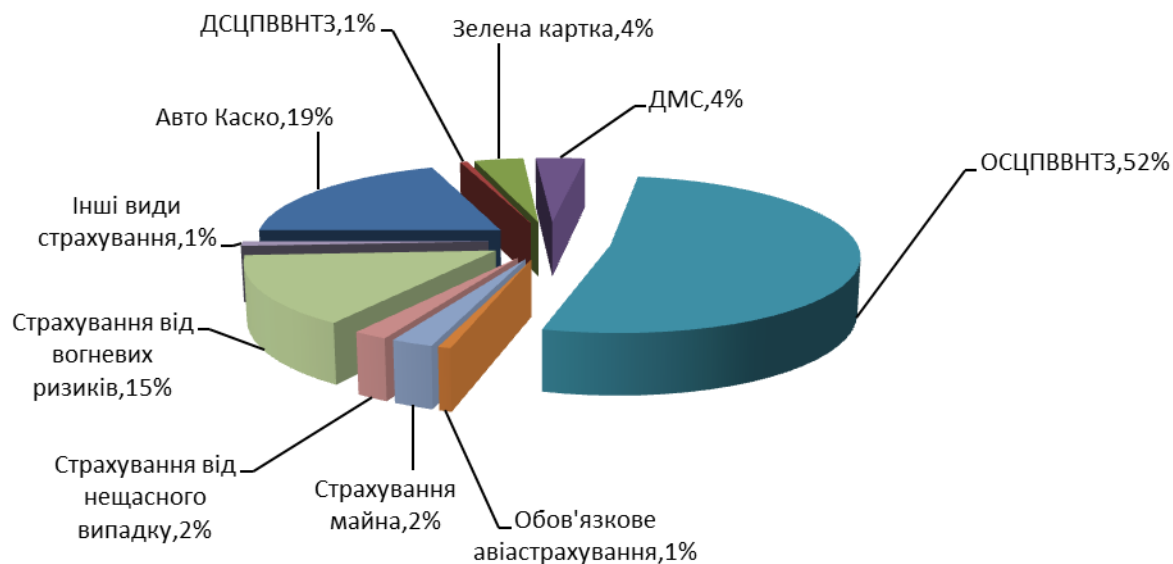

Рис. 4. Структура страхових премій досліджуваної страхової компанії за видами страхування за звітний рік, (%)

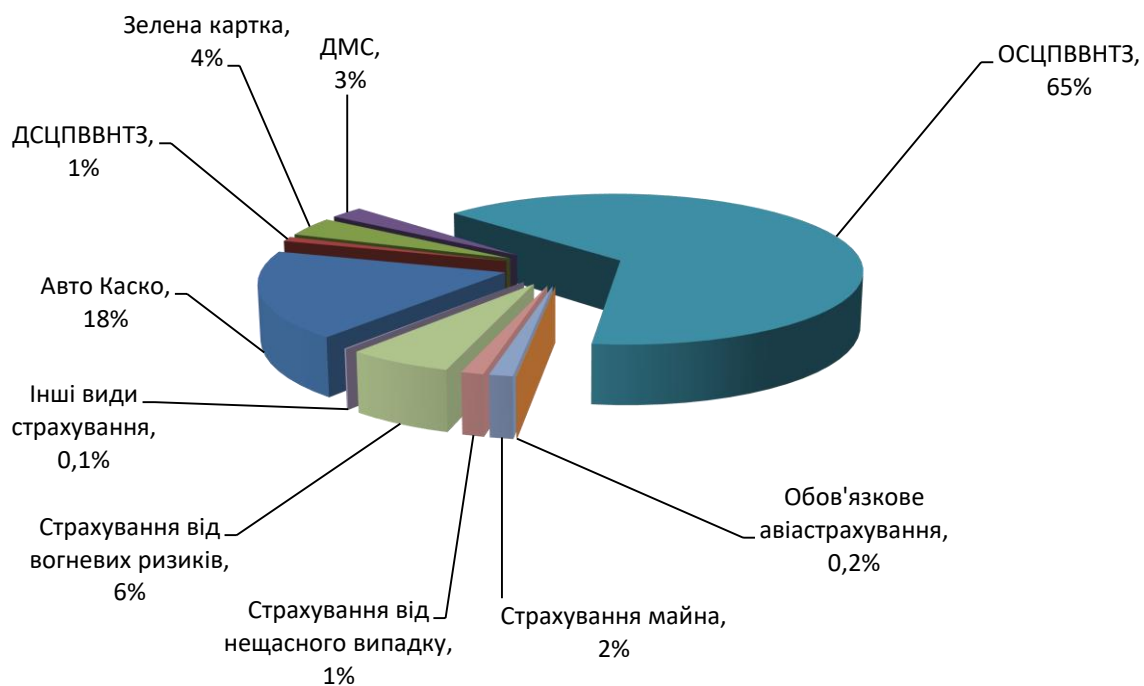

Рис. 5. Структура страхових виплат досліджуваної страхової компанії за видами страхування за звітний рік, (%)

Таблиця 2

Склад і динаміка майна досліджуваної страхової компанії, тис. грн.

Показник	20__р.	20__р.	20__р.	20__р.	20__р.	Темпи приросту, %
Необоротні активи						
у т.ч. нематеріальні активи						
основні засоби						
Оборотні активи						
у т.ч. запаси						
дебіторська заборгованість						
поточні фінансові інвестиції						

грошові кошти та їх еквіваленти						
Частка перестраховиків у страхових резервах						
Необоротні активи, утримувані для продажу, та групи вибуття						
Активи						

Таблиця 3

Динаміка фінансових ресурсів досліджуваної страхової компанії, тис. грн.

Показники	20__р.	20__ р.	20__ р.	20__ р.	20__ р.	Темп приросту, %
Власний капітал						
в т.ч. зареєстрований капітал						
резервний капітал						
нерозподілений прибуток						
Довгострокові зобов'язання і забезпечення						
у т.ч. страхові резерви						
Поточні зобов'язання і забезпечення						
Валюта балансу						

Таблиця 4

**Розрахунок показників платоспроможності досліджуваної страхової компанії,
тис. грн.**

Назва показника	20__ р.	20__ р.	20__ р.	20__ р.	20__ р.	Відхилення	
						+, -	%
Фактичний запас платоспроможності (нетто-актив)							
Нормативний запас платоспроможності (на основі страхових платежів)							
Нормативний запас платоспроможності (на основі страхових виплат)							
Коефіцієнт запасу платоспроможності							

Таблиця 5

**Основні показники фінансово-господарської діяльності
досліджуваної страхової компанії, тис. грн.**

Показники	20__ р.	20__ р.	20__ р.	20__ р.	20__ р.	Темп приросту, %
Чисті зароблені страхові премії						
Валовий прибуток						
Зміна частки перестраховиків в інших страхових резервах						
Інші операційні доходи						
Доход від зміни вартості активів						
Адміністративні витрати						
Витрати на збут						
Інші операційні витрат						
Витрати від зміни вартості активів						
Фінансові результати від операційної діяльності: прибуток						

збиток						
Інші фінансові доходи						
Інші доходи						
Фінансові витрати						
Інші витрати						
Фінансовий результат до оподаткування:						
прибуток						
збиток						
Втрати / дохід з податку на прибуток						
Чистий прибуток						
збиток						

Таблиця 6

Основні умови страхування певного виду страхування в досліджуваній страховій компанії

Умови страхування	Характеристика
Страховальники	
Об'єкти страхування	
Страхові ризики	
Страхова сума	
Франшиза	
Страховий тариф / платіж	
Порядок сплати страхового платежу	
Територія дії договору	
Термін дії договору страхування	
Страхове відшкодування	
Особливі умови	

Таблиця 7

Коригуючі коефіцієнти, що враховують розмір франшизи, обумовленої договором певного виду страхування в досліджуваній СК

Розмір франшизи, (у % від страхової суми)	Коефіцієнт

Таблиця 8

Коригуючі коефіцієнти, які враховують кількість і перелік ризиків, що прийняті на страхування за певним видом в досліджуваній СК

Страхові ризики	Коефіцієнт

Таблиця 9

Коефіцієнт короткостроковості за договором певного виду страхування в досліджуваній СК

Період страхування	15 днів	1 місяць	2 місяці	3 місяці	4 місяці	5 місяців	6 місяців	7 місяців	8 місяців	9 місяців	10 місяців	11 місяців	12 місяців
Коефіцієнт													

Таблиця 10

Динаміка страхових сум, страхових платежів та страхових виплат з певного виду страхування в досліджуваній страховій компанії

Показники	20__р.	20__р.	20__р.	20__р.	20__р.	Відхилення	
						+,-	%
Кількість договорів, од							
Загальна страхова сума, тис. грн.							
Максимальна страхова сума на 1 договір, грн.							
Страхові платежі, грн.							
Страхові виплати, грн.							
Кількість страхових виплат, шт.							
Максимальна страхова виплата, грн.							
Рівень страхових виплат, %							

Динаміка страхових сум, страхових платежів та страхових виплат з певного виду страхування в досліджуваній страховій компанії

Показники	20__р.	20__р.	20__р.	20__р.	20__р.	Відхилення	
						+, -	%
Кількість договорів, од							
Загальна страхова сума, тис. грн.							
Максимальна страхова сума на 1 договір, грн.							
Страхові платежі, грн.							
Страхові виплати, грн.							
Кількість страхових виплат, шт.							
Максимальна страхова виплата, грн.							
Рівень страхових виплат, %							

СПИСОК РЕКОМЕНДОВАНОЇ ЛІТЕРАТУРИ

1. Бюджетний кодекс України від 08.07.2010 № 2456-VI.
2. Господарський кодекс України; Верховна Рада України Кодекс від 16.01.2003 № 436-IV.
3. Закон України «Про загальнообов'язкове державне пенсійне страхування» № 1058-ІУ від 09.07.2003 р.
4. 14. Закон України «Про недержавне пенсійне забезпечення» № 1057-IV від 09.07.2003 р.
5. Конституція України: Прийнята на п'ятій сесії Верховної Ради України 28 червня 1996 р.
6. Офіційний сайт Інтернет-журналу Про страхування URL: <http://forinsurer.com>.
7. Податковий кодекс України / Верховна Рада України
8. Про місцеве самоврядування в Україні: закон України від 21.05.1997р. № 280/97-ВР.
9. Про збір та облік єдиного внеску на загальнообов'язкове державне соціальне страхування; Верховна Рада України; Закон від 08.07.2010 № 2464-VI (Редакція станом на 27.09.2014).
10. Про страхування: Закон України від 07.03.1996 № 85/96-ВР // Верховна Рада України. URL: <http://zakon3.rada.gov.ua/laws/show/85/96-%D0%92%D0%A0>
11. Про ліцензування видів господарської діяльності: Закон України від 02.03.2015 № 222-VIII // Верховна Рада України. URL: <http://zakon3.rada.gov.ua/laws/show/222-19>
12. Про обов'язкове страхування цивільно-правової відповідальності власників наземних транспортних засобів: Закон України від 01.07.2004 № 1961-IV // Верховна Рада України. URL: <http://zakon3.rada.gov.ua/laws/show/1961-15>
13. Про особливості страхування сільськогосподарської продукції з державною підтримкою: Закон України від 02.09.2012 р. № 4391 – VI // Верховна Рада України. URL: <http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/4391-17>
14. Про фінансові послуги та державне регулювання ринку фінансових послуг: Закон України від 12.07. 2001 р. № 2664 - III // Верховна Рада України. URL: <http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/2664-14>
15. Про затвердження Положення про обов'язкове особисте страхування від нещасних випадків на транспорті: постанова КМУ від 14. 08.1996 р. №959 // Кабінету Міністрів України. URL: <http://zakon3.rada.gov.ua/laws/show/959-96-%D0%BF>
16. Про затвердження Положення про реєстрацію страхових та перестрахових брокерів і ведення державного реєстру страхових та перестрахових брокерів: розпорядження Держкомфінпослуг від 28.05.2004 № 736 // Держкомфінпослуг. URL: <http://zakon5.rada.gov.ua/laws/show/z0801-04>
17. Про затвердження Ліцензійних умов провадження страхової діяльності: розпорядження Держкомфінпослуг від 28.08.2003 № 40 // Держкомфінпослуг. URL: <http://zakon3.rada.gov.ua/laws/show/z0805-03>

18. Про затвердження Положення про порядок провадження діяльності страховими посередниками: постанова КМУ від 18.12.1996 р. № 1523 // Кабінету Міністрів України. URL: <http://zakon5.rada.gov.ua/laws/show/1523-96-%D0%BF>

19. Про затвердження порядку та вимог щодо здійснення перестраховання у страховика (перестраховика) нерезидента: постанова КМУ від 04.02.2004 № 124 // Кабінету Міністрів України. URL: <http://zakon3.rada.gov.ua/laws/show/124-2004-%D0%BF>

20. Про затвердження Порядку та правил обов'язкового страхування відповідальності власників собак за шкоду, що може бути заподіяна третім особам: постанова КМУ від 9.07.2002 р. № 944 // Кабінету Міністрів України. URL: <http://zakon3.rada.gov.ua/laws/show/en/944-2002-%D0%BF>

21. Про затвердження порядку та правил проведення обов'язкового страхування тварин на випадок загибелі, знищення, вимушеного забою від хвороб стихійних лих та нещасних випадків: постанова КМУ від 23.04.2003 р. №-590 // Кабінету Міністрів України. URL: <http://zakon4.rada.gov.ua/laws/show/590-2003-%D0%BF>

22. Про затвердження Порядку та правил проведення обов'язкового страхування цивільної відповідальності громадян України, що мають у власності чи іншому законному володінні зброю, за шкоду, яка може бути заподіяна третій особі або її майну внаслідок володіння, зберігання чи використання цієї зброї: постанова КМУ від 29.03.2002 р. № 402 // Кабінету Міністрів України. URL: <http://zakon5.rada.gov.ua/laws/show/402-2002-%D0%BF>

23. Про затвердження Положення про особливості укладання договорів обов'язкового страхування цивільно-правової відповідальності власників наземних транспортних засобів: розпорядження Держкомфінпослуг від 27.10.2011 № 673 // Держкомфінпослуг. URL: <http://zakon3.rada.gov.ua/laws/show/z1483-11>

24. Про Національну комісію, що здійснює державне регулювання у сфері ринків фінансових послуг: розпорядження Нацкомфінпослуг від 23.11.2011 № 1070/2011 // Нацкомфінпослуг. URL: <http://zakon3.rada.gov.ua/laws/show/1070/2011>

25. Про затвердження Положення про державний реєстр фінансових установ: розпорядження Держкомфінпослуг від 28.08.2003 р. № 41 // Держкомфінпослуг. URL: <http://zakon5.rada.gov.ua/laws/show/z0797-03>

26. Про затвердження Правил формування, обліку та розміщення страхових резервів за видами страхування, іншими, ніж страхування життя: розпорядження Держкомфінпослуг від 17.12.2004 № 3104 // Держкомфінпослуг. URL: <http://zakon5.rada.gov.ua/laws/show/z0019-05>

27. Про затвердження Методики формування резервів із страхування життя: розпорядження Держкомфінпослуг від 27.01.2004 №24 // Держкомфінпослуг. URL: <http://zakon3.rada.gov.ua/laws/show/z0198-04>

28. Про затвердження Положення про порядок та умови ведення страховиками персоніфікованого і індивідуального обліку договорів страхування життя: розпорядження Держкомфінпослуг від 24.12.2004 №3197 // Держкомфінпослуг. URL: <http://zakon5.rada.gov.ua/laws/show/z0194-05>

29. Про затвердження Положення про порядок та умови видачі та розміри кредитів страхувальникам, які уклали договори страхування життя: розпорядження Держкомфінпослуг від 03.12.2004 №2883 // Держкомфінпослуг. URL: <http://zakon5.rada.gov.ua/laws/show/z1615-04>
30. Про затвердження Правил розміщення страхових резервів із страхування життя: розпорядження Держкомфінпослуг від 24.11.2004 №2875 // Держкомфінпослуг. URL: <http://zakon4.rada.gov.ua/laws/show/z1626-04>
31. Про затвердження рекомендацій щодо аналізу діяльності страховиків: розпорядження Держкомфінпослуг від 17.03.2005 №2875// Держкомфінпослуг. URL: nfr.gov.ua.
32. Про банки і банківську діяльність: Закон України від 07.12.2000 № 2121-III (зі змінами і доповненнями).
33. Про Національну депозитарну систему та особливості електронного обігу цінних паперів в Україні: Закон України від 10 грудня 1997 р. № 710/97-ВР (зі змінами і доповненнями).
34. Про обіг векселів в Україні: Закон України від 5 квітня 2001 р. № 2374-III (зі змінами і доповненнями).
35. Про порядок здійснення розрахунків в іноземній валюті: Закон України від 23 вересня 1994 р. № 185/94-ВР (зі змінами і доповненнями).
36. Про страхування: Закон України в редакції Закону № 2745-III від 04.10.2001 (зі змінами і доповненнями).
37. Про Фонд гарантування вкладів фізичних осіб: Закон України від 20 вересня 2001 р. № 2740-III.
38. Про цінні папери і фондовий ринок: Закон України від 23 лютого 2006 р. №3480-IV.
39. Про державну реєстрацію юридичних осіб, фізичних осіб - підприємців та громадських формувань: Закон України № 755-IV від 15.05.2003. URL: <http://zakon3.rada.gov.ua/laws/show/755-15>
40. Про кредитні спілки: Закон України 20.12.2001 № 2908-III. URL: <http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/2908-14/page>
41. Про загальнообов'язкове державне соціальне страхування. Закон України (Відомості Верховної Ради України (ВВР), 1999, № 46-47, ст.403) URL: <http://zakon3.rada.gov.ua/laws/show/1105-14>
42. Фонд соціального страхування України. URL: <http://www.fssu.gov.ua>
43. Цивільний кодекс України : Кодекс, Закон України від 16.01.2003 № 435-IV. URL: <http://zakon3.rada.gov.ua/laws/show/435-157>